

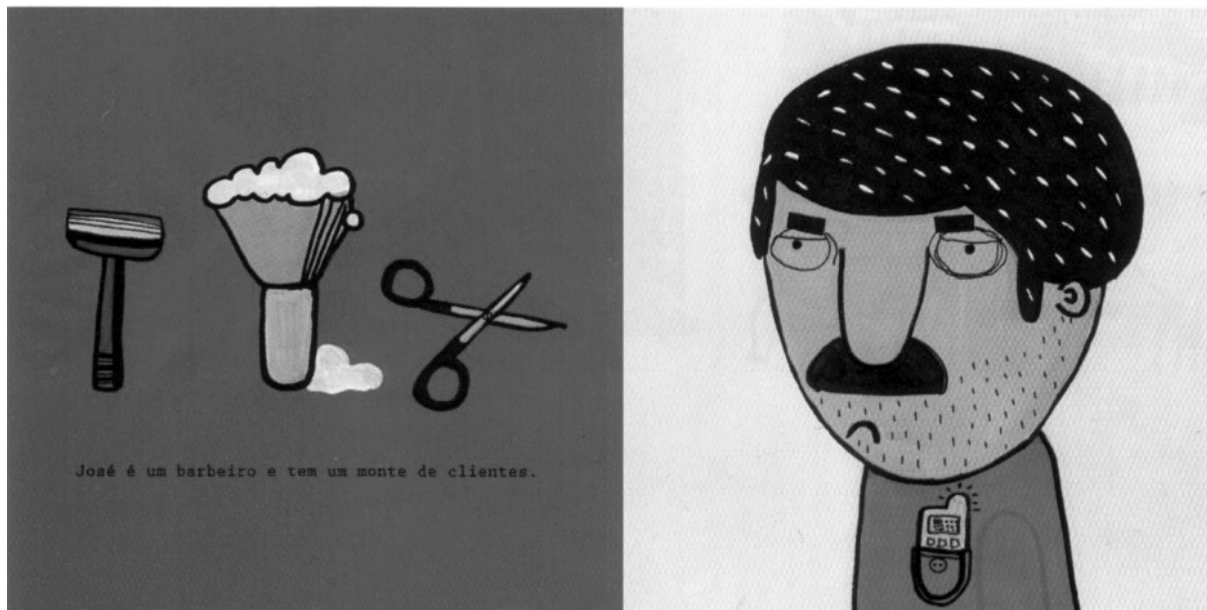
il. 1 Julia Kotulla. ilustracja do *Alles wegen Blasmusik*

Anita Wincencjusz-Patyna

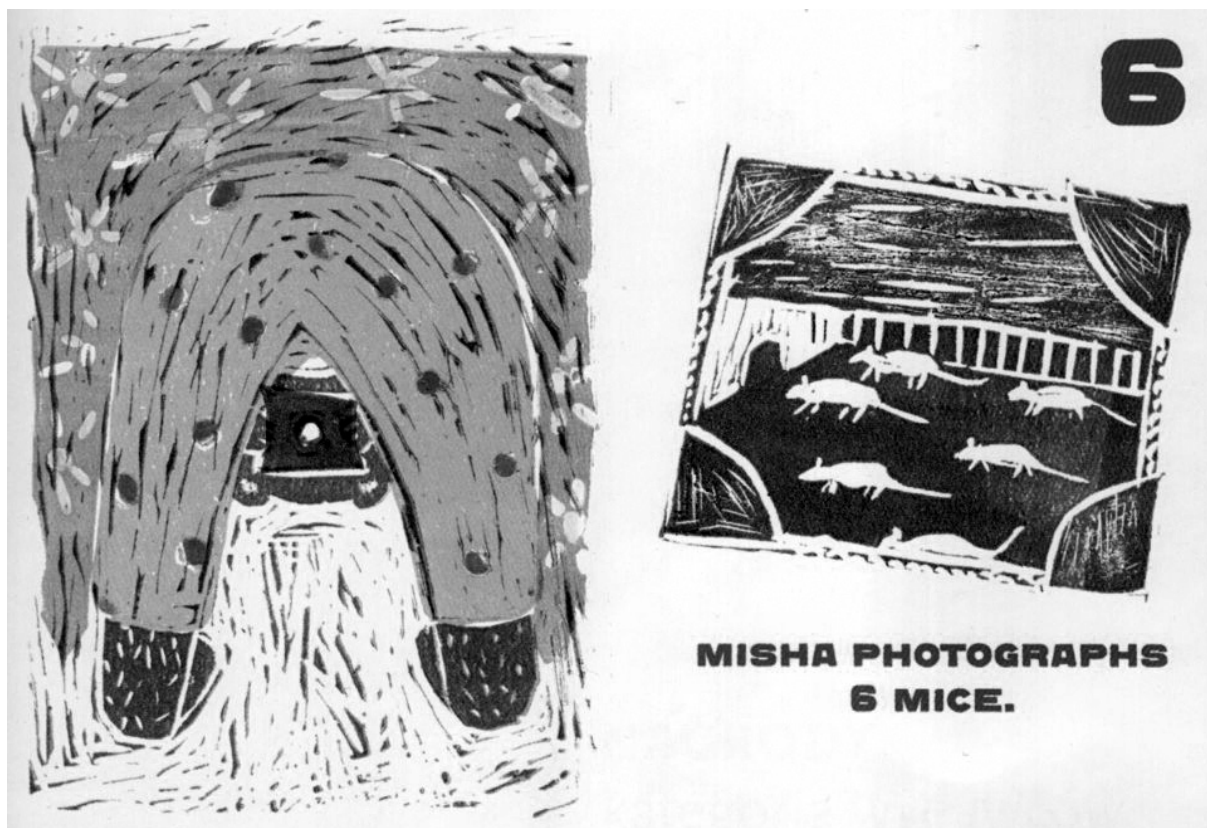
O tym, jak Katowice świętowały Dzień Książki

Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autor-
skich, przypadający na 23. kwietnia, został
ustanowiony przez UNESCO (w 1995 r.), by promować
czytelność i ruch wydawniczy, chronić własność
intelektualną oraz podkreślać rolę książki w eduka-
cji społeczeństw i rozwoju ich kultury. 23. kwietnia
2010 r. w Katowicach celebrowany był szczególnie,
a charakter święta wzmocnił szereg wydarzeń wpi-
sujących się w ramy przedsięwzięcia pod wspólnym

tytułem *Książka dobrze zaprojektowana – zacznij-
my od dzieci*, objętego mecenatem Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego oraz Miasta Katowice.
Organizatorem projektu była Akademia Sztuk Pięk-
nych w Katowicach (Katedra Projektowania Graficz-
nego) przy współpracy z Biblioteką Śląską, Galerią
Rondo Sztuki w Katowicach i Fundacją Sztuki No-
wej „Znaczy się” w Krakowie; jako kurator znakomicie
spisała się Anna Machwic-Adamkiewicz.

il. 2 Aleksandra Niepsuj, ilustracja do *Os meus tios*

il. 3 Tatiana Kuznetsova, ilustracja do *Count with Misha*

Dzień ten rozpoczął się w Bibliotece Śląskiej, która gościła uczestników międzynarodowej konferencji *Książka dla dzieci – jak to się robi?* Od historii po współczesność, od kompletnej wizji autorskiej po detale wzorowej typografii, od aspektu książki szczególnej, tworzonej z myślą o dzieciach z dysfunkcjami, po dzielone przez ogół upodobanie dla dokonań Janoscha. Konferencję rozpoczął wykład piszącej te słowa, poświęcony złotym latom rodzimego ilustratorstwa (*Polska Szkoła Ilustracji – krótkie studium fenomenu*). Dokonania na tym polu z trzeciej ćwierci XX wieku zostały skonfrontowane ze stanem aktualnym w wystąpieniu Marii Ryll, graficzki, oraz wiceprezes Polskiej Sekcji IBBY (*Między kiczem a awangardą – polskie książki dla dzieci dziś*). Kolejna wypowiedź (*Gdy obraz i tekst nie mogą bez siebie żyć*) była niezwykle subtelną opowieścią Iwony Chmielewskiej o jej dokonaniach w obszarze autorskiej książki obrazkowej na przykładzie czterech realizacji. Toruńska artystka jest jedną z ciekawszych współczesnych polskich ilustratorek, współpracującą głównie z wydawcami koreańskimi, laureatką bratysławskiego Złotego Jabłka w 2007 r. za *Thinking ABC* (Nonjang, Seul). W drugiej części konferencji wystąpili: Robert Oleś (*O czytelności*), projektant książek i typograf z Krakowa, wydawca polskiej wersji *Elementarza stylu w typografii* Roberta Bringhursta, który nader zajmująco przedstawiał zasady poprawnego projektowania tekstu, przy okazji niejako kraszając profesjonalny i techniczny wykład czystą poezją typografii („wersaliki mają dużo więcej światła wewnętrznego” czy „nóżki minuskuły”); Yadzia Williams z Wielkiej Brytanii, absolwentka Canterbury Art College, wykładowca sztuki ilustracji dla dzieci w North Wales School of Art and Design w Wrexham, zajęła się obszarem książek traktujących o problemach, jakie spotykają dzieci, m.in. ciężka choroba, fobie, nadpobudliwość, rozwód rodziców, pojawienie się rodzeństwa (*Książki dla dzieci z dysfunkcjami*); na koniec Wykład o twórczości Janoscha wygłosił Andreas Meyer, przedstawiciel Merlin Verlag z Gifkendorf w Niemczech. Jako wieloletni współpracownik Janoscha podzielił się z audytorium licznymi anegdotami, w których w głównej roli wystąpił jeden z bardziej znanych na świecie, a prawdopodobnie najbardziej popularny niemiecki ilustrator.

Konferencji towarzyszyły: wystawa wydanych w Niemczech książek ilustrowanych przez polskich artystów (Antoni Boratyński, Stasys Eidrigievicius, Józef Wilkoń) zaaranżowana przez Goethe-Institut w Krakowie, wystawa *Mistrzowie ilustracji* przygotowana przez Wydawnictwo Dwie Siostry, wystawa ilustracji dla dzieci wydawnictw Czerwony Konik, Mila, Literatura, Hokus-Pokus i Wytwórnia oraz kiermasz książek paru polskich edytorów (Dwie Siostry, Czerwony Konik, Mila, Literatura, Księgarnia Św. Jacka).

Po południu w Rondzie Sztuki otwarto dwie wystawy. Najpierw w galerii na piętrze – najważniejszą dla całego katowickiego zamierzenia pokonkursową wystawę *Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci*. Podczas wernisazu ekspozycji nastąpiło uroczyste ogłoszenie laureatów konkursu adresowanego do najmłodszych plastyków (którzy ukończyli naukę w szkołach artystycznych lub o profilu projektowym najwcześniej w 2007 r.), ogłoszonego pod koniec ubiegłego roku. To już druga edycja konkursu, do którego zgłosiło się 245 autorów (30 z zagranicy) z ponad 300 tytułami. Do wystawy zakwalifikowano 67 prac 58 początkujących projektantów pięknej książki. Jury konkursu miało więc niezwykle trudne zadanie, by z tak wielkiej ilości ciekawych i różnorodnych propozycji wyłonić zwycięzców. W marcu pod przewodnictwem Bohdana Butenki – jednego z mistrzów polskiej ilustracji, który sam ma na koncie ponad 200 tytułów opracowanych graficznie książek – jurorzy (Krystyna Lipka-Sztarbałło, Izabella Kaluta, Barbara Kęsek-Bardel, Robert Oleś, Aneta Satława) dokonali wyboru i wskazali wygranych. Pierwszą nagrodę oraz wyróżnienie Wydawnictwa Znak otrzymała Julia Kotulla – absolwentka Weisensee Kunsthochschule w Berlinie – za ilustracje do *Alles wegen Blasmusik*, drugą nagrodą uhonorowano Agatę Mendziuk z ASP w Katowicach za *Fasolkę*, trzecia powędrowała do ASP w Łodzi na ręce Aleksandry Niepsuj za opracowanie *Os meus tios*. Jury wyróżniło także Agatę Dudek (ASP Warszawa) za ilustracje do *Na wyspach Bergamutach* Jana Brzechwy, a Przewodniczący Jury przyznał dodatkowo wyróżnienie Tatianie Kuznetsovej (Högskolan för Design och Kunshantverk, Szwecja) za *Count with Misha*. Kolejne osoby zostały uhonorowane przez wydawnictwa, które przyznały własne nagrody, a – co ważniejsze – w paru przypadkach obiecały edy-

il. 4 Janosch, ilustracja do *Ach, jak cudowna jest Panama*, Kraków, Wyd. Znak, 2009

cję wyróżnionych projektów. Nie dziwi to, zwłaszcza że, jak uważa jedna z juryerek Barbara Kęsek-Bardel, wysoko oceniając profesjonalizm przygotowanych opracowań graficznych: [...] *niejednokrotnie mieliśmy do czynienia z książkami, którym brakowało już tylko rozpoznawalnego logotypu wydawcy.*

Wydarzenia dnia zwińczyło otwarcie drugiej wystawy towarzyszącej na parterze Galerii Rondo Sztuki *Janosch dzieciom*. Kuratorem ekspozycji był Andreas Meyer, współorganizowała tę największą jak dotąd prezentację prac urodzonego w Zabrzu artysty Janosch film & medien AG. Dzięki tej współpracy na wystawie można było zobaczyć (a nawet – prawdziwa gratka dla kolekcjonerów! – kupić) kilkadziesiąt grafik, głównie barwnych akwafort autorstwa niemieckojęzycznego pisarza i ilustratora z jego projektami nie tylko do książek dla dzieci i nie tylko do najbardziej znanej na całym świecie serii przygód Misia i Tygryśka wydawanej w Polsce przez Znak. Wystawę uzupełniały reprodukcje ilustracji, edycje jego książek spod różnych szerokości geograficznych, w pełni poświadczając nadzwyczajną

popularność ich autora, a także druki z motywami z jego twórczości: pocztówki, plakaty, malowanki. W ramach prezentacji dokonani twórcy można było obejrzeć film animowany *Janosch – Traumstunde* (ARD Hamburg).

Organizatorom należy pogratulować sprawności działania, w Rondzie Sztuki dostępny był już nawet katalog ze wstępem Krystyny Lipki-Sztańballo (*Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci*, Katowice: ASP w Katowicach, 2010) zawierający przede wszystkim przykłady wyróżnionych prac współtwórców – co do czego nie mam żadnych wątpliwości – nowego oblicza polskiej ilustracji. Przeglądając się wyselekcjonowanym oryginałom, ale, co równie istotne w przypadku ilustracji książkowej, i ich reprodukcjom, przyszłość tej dziedziny sztuki projektowej rysuje się nader optymistycznie.

dr Anita Wincencjuszy-Patyna

Historyk sztuki, adiunkt we wrocławskiej ASP. Zainteresowania badawcze autorki skupiają się na historii ilustracji książkowej XIX i XX wieku oraz sztuce najnowszej.

Summary

ANITA WINCENCJUSZ-PATYNA / On how did Katowice celebrate the World Book Day?

The report describes the series of events that contributed to the celebration of 23rd April recognised in a calendar as the World Book and Copyright Day. This year in Katowice the day started with an international conference *Books for Children – How Is It Done?* (speakers from Germany, UK, Warsaw, Cracow, Toruń and Wrocław). The topics ranged from history to contemporary days, from author's vision of a total book design to remarks on perfect typography, from special needs books to worldwide love for Janosch. The conference in The Silesian Library was accompanied by exhibitions of Polish illustration masters (Dwie Siostry publishing house) and of illustration designed by Polish artists in books for children edited in Germany (Goethe-Institut). In the afternoon two expositions were opened in the 'Rondo Sztuki' art gallery. These were: a post competition exhibition *A Book Well Designed – Let's Start with Children* and *Janosch for Children* prepared by Andreas Meyer from Merlin Verlag, Gifkendorf in Germany. The competition was entered by 245 authors (including 30 participants from abroad) with over 300 titles. The winner was Julia Kotulla, graduated from the Weissensee Kunsthochschule in Berlin, awarded for her illustrations to *Alles wegen Blasmusik*.